

SVEA HOVRÄTT
Mark- och miljööverdomstolen
Rotel 060304

SLUTLIGT BESLUT
2018-06-29
Stockholm

Mål nr
M 5163-17

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Växjö tingsrätts, mark- och miljödomstolen, dom 2017-05-04 i mål nr M 2266-16, se bilaga A

PARTER

Klagande

1. Länsstyrelsen i Skåne län
205 15 Malmö

2. Råbelöfs Fideikommiss AB

Ombud: x

3. Råbelövssjöns sänkning av 1867 och Nosabybäckens reglering av 1894–95
samfällighetsförening

c/o

Råbelöfs Fideikommiss AB

Motpart

Y

Ombud: x

SAKEN

Ansökan om tillstånd till ytvattentäkt från Råbelövssjön för jordbruksbevattnings m.m. på fastigheten Z m.fl. i Kristianstads kommun

Dok.Id 1425918

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 16	08-561 670 00 08-561 675 50	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00–16:30
		E-post: svea.avd6@dom.se www.svea.se		

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS BESLUT

1. Mark- och miljööverdomstolen skriver av målet i den del det avser överklagande av Råbelövsjöns sänkning av 1867 och Nosabyäckens reglering av 1894–95 samfällighetsförening
 2. Med upphävande av mark- och miljödomstolens dom, utom vad avser prövningsavgift och rättegångskostnad, avvisar Mark- och miljööverdomstolen ansökan.
 3. Länsstyrelsens i Skåne län yrkanden förfaller.
 4. Y ska ersätta Råbelöfs Fideikommiss AB för rättegångskostnader avseende ombudsarvode i Mark- och miljööverdomstolen med 3 800 kr jämte ränta på beloppet enligt 6 § räntelagen från denna dag till dess betalning sker.
-

YRKANDEN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Råbelöfs Fideikommiss AB har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska avslå framställt yrkande om att få anlägga ett dämme i form av en Jambors tröskel i Råbelövskanalen och på så sätt dämna upp Råbelövssjön. Vidare har bolaget yrkat ersättning för rättegångskostnader.

Råbelövssjöns sänkning av 1867 och Nosabybäckens reglering av 1894–95 har återkallat sitt överklagande och yrkat att målet i denna del avskrivs.

Länsstyrelsen i Skåne län har yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ska ändra villkor 3 till att ha följande lydelse:

3. Inga vattenuttag får ske om vattennivån i sjön understiger +101,5 meter vid Jambors tröskel.

Länsstyrelsen har vidare yrkat att Mark- och miljööverdomstolen ändrar lydelsen av villkor 6 enligt följande:

6. En pegel ska monteras vid Jambors tröskel. Sökanden ska regelbundet kontrollera nivån i sjön.

Y (sökanden) har medgett länsstyrelsens yrkanden och bestritt bolagets yrkande om att domstolen ska avslå framställt yrkande om att få anlägga ett dämme.

UTVECKLING AV TALAN I MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Bolaget har, såvitt nu är i fråga, till stöd för sin talan anfört i huvudsak följande:

Sökanden har i mark- och miljödomstolen, efter begäran från bolaget vid huvudförhandlingen, till mark- och miljödomstolen ingivit ett arrendeavtal med Kristianstads kommun. Avtalet är dagtecknat av kommunen den 2 maj 2017, dvs. endast två dagar före utsatt dag för dom i målet. I arrendeavtalet anges att detta löper

från och med den 1 maj 2017 tills vidare med tolv månaders uppsägning. Vidare anges att avtalet inte är förenat med något besittningsskydd eller rätt till förlängning.

Enligt lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet ska en sökande ha rådighet över vattnet, i detta fall vattenområdet där den s.k. Jambors tröskel ska anläggas. För tillstånd fordras som huvudregel att en sökande, vid tiden för ansökans prövning, har en till tiden obegränsad rätt till vattnet. Detta innebär att rådigheten måste grundas på äganderätt, servitutsrätt eller tomträtt. Endast i undantagsfall kan tidsbegränsad rådighet vara tillräcklig för tillstånd och tillstånd bör då endast ges under den tid som upplåtelseavtalet gäller.

Sökanden hade inte något avtal med markägaren till vattenområdet inom vilket Jambors tröskel ska anläggas förrän två dagar innan domen meddelades. Dessutom grundas rådigheten på ett arrendeavtal som kan sägas upp med tolv månaders varsel. Med hänvisning härtill och med beaktande av att anläggandet av en Jambors tröskel inom aktuellt vattenområde är en omfattande åtgärd som därtill svårligen kan tas bort utan konsekvenser för tillståndet i övrigt, anser bolaget att sökanden inte kan anses ha sådan vattenrättslig rådighet som krävs varför bolagets talan redan på denna grund ska bifallas.

Länsstyrelsen har anfört att de villkor som föreskrivs av mark- och miljödomstolen kommer att sänka sjön betydligt mer än vad som är lämpligt med hänsyn till närliggande Natura 2000-område.

Sökanden har, såvitt nu är i fråga, anfört i huvudsak följande:

Grunden för sökandens vattenrättsliga rådighet utgör ett avtal om lägenhetsarrende med ägaren till fastigheten, Kristianstads kommun. Avtalet ger bland annat sökanden rätt att anlägga en Jambors tröskel. Arrendetiden löper från den 1 maj 2017 och tills vidare med tolv månaders uppsägningstid. Avtalet är inte förenat med besittningsskydd eller rätt till förlängning. Om uppsägning inte sker förlängs dock avtalet med ytterligare tolv månader. Villkoren i arrendet innebär att avtalet inte är begränsat i tiden utan löper till dess en av parterna säger upp avtalet. Arrendeavtalet är villkorat av

att mark- och miljödomstolen meddelar dom med tillstånd till ansökan om vattenuttag samt anläggandet av Jambors tröskel. Mark- och miljödomstolen har också meddelat en sådan dom varför avtalet är gällande mellan parterna. Även om arrendeavtalet är villkorat på så sätt har avtalsrättslig bundenhet uppkommit redan genom avtalet. Om denna typ av villkorade arrendeavtal inte anses såsom rådighetsgrundande enligt lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet, skulle det medföra att betydande olägenheter uppkommer i ansökningsförfarandet för sökande och för markägare som vill upplåta mark till vattenverksamhet.

När avtalet upphör ska sökandena i enlighet med arrendeavtalet ta bort samtliga tillhörigheter, byggnader och anläggningar, lämna arrendestället i ett prydligt och avröjt skick som ska godkännas av kommunen samt återställa marken. Om så inte sker har kommunen rätt att utföra dessa arbeten på sökandenas bekostnad. Av denna redogörelse framgår att det tillträdde nyttjanderättsavtalet innebär att sökanden getts full rådighet och exklusiv nyttjanderätt till arrendestället. Avtalet är i förhållande till tillståndet inte begränsat i tid och sökanden är skyldig att återställa arrendestället till nuvarande skick vid avträdet. Mot bakgrund av att mark- och miljödomstolen i domslutet under rubriken "Tillståndets giltighet" villkorat tillståndet för anläggandet av Jambors tröskel till att endast gälla så länge avtal finns med rådighetshållare innebär arrendeavtalet att full vattenrättslig rådighet föreligger i förhållande till meddelat tillstånd. För det fall, och mot förmodan, en inskränkning av nyttjanderättsavtalet skulle ske, faller tillståndet och sökanden är då skyldig att avlägsna Jambors tröskel från arrendestället.

MARK- OCH MILJÖÖVERDOMSTOLENS SKÄL FÖR BESLUTET

Råbelövsjöns sänkning av 1867 och Nosabyäckens reglering av 1894–95 har återkallat sitt överklagande och yrkat att målet i denna del avskrivs. Målet ska således avskrivas i denna del.

Av 2 kap. 1 § lagen med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet framgår att för att få bedriva vattenverksamhet ska verksamhetsutövaren ha rådighet över vattnet inom det område där verksamheten ska bedrivas. Av 2 kap. 2 § samma lag följer vidare att

en sådan rådighet bl.a. kan erhållas genom upplåtelse av fastighetsägaren. Bestämmelserna motsvarar vad som gällde enligt den upphävda vattenlagen (1983:291).

Frågan om rådighet kommenteras i förarbetena till vattenlagen (se prop. 1981/82:130 s. 82 och 400 f.). Där uttalas bl.a. att för tillstånd till ett vattenföretag bör i allmänhet fordras att sökanden har en till tiden obegränsad rätt till vattnet. Som exempel nämns att rådigheten alltså måste grundas på äganderätt, en till tiden obegränsad servitutsrätt eller tomträtt. Gällande tidsbegränsad rådighet sägs att jordbruksarrendatorer bör ha samma rätt som jordägaren och för den tid som avtalet omfattar få tillstånd till ett vattenföretag som inte innebär att vattnet på fastigheten förbrukas. Slutligen sägs i förarbetena att det ankommer på tillståndsmyndigheten att med hänsyn till omständigheterna i det särskilda fallet avgöra om tillstånd kan meddelas trots den begränsade rådigheten och bestämma för vilken tid tillståndet ska gälla.

Sökanden har ansökt om tillstånd till ytvattentäkt, bortledning av ytvatten samt anläggande av en Jambors tröskel, vars syfte är att reglera vattennivån i den uppströms belägna Råbelövssjön. Tröskeln är avsedd att placeras på fastigheter som ägs av Kristianstads kommun. Sökanden har till stöd för att rådighet föreligger åberopat ett avtal om lägenhetsarrende med Kristianstads kommun enligt vilket kommunen upplåter delar av fastigheterna för anläggandet av tröskeln. Arrendetiden löper enligt avtalet tills vidare från och med den 1 maj 2017 och med tolv månaders uppsägningstid. Avtalet är inte behäftat med något besittningsskydd eller rätt till förlängning.

Huvudregeln är att rådigheten måste grundas på äganderätt, en till tiden obegränsad servitutsrätt eller tomträtt. I vissa fall kan tidsbegränsad rådighet vara tillräckligt. I förarbetena nämns som exempel jordbruksarrende, något som inte är aktuellt i detta mål. Mark- och miljööverdomstolen har då att i det särskilda fallet avgöra om tillstånd kan meddelas trots den begränsade rådigheten och i förkommande fall bestämma för vilken tid ett tillstånd ska gälla. Det avtal om lägenhetsarrende som rådigheten grundas på har inget besittningsskydd. Avtalet har vidare en uppsägningstid på tolv månader. Den tidsbegränsning som beslutats hos mark- och miljööverdomstolen innebär således i

praktiken att tillståndet för tröskeln endast gäller tolv månader. Tröskeln är en beständig konstruktion. Både anläggandet och borttagandet innebär ett omfattande arbete som påverkar omgivningen. Vidare är syftet med tröskeln att reglera nivån i Råbelövssjön, något som också kan komma att påverka omgivningen i stor omfattning. Vad som sagts talar med styrka för att rådigheten måste grundas på äganderätt eller en mer beständig upplåtelse än i målet gällande avtal om lägenhetsarrende. Vid en samlad bedömning finner därför Mark- och miljööverdomstolen att avtalet inte är tillräckligt beständigt för att rådighet ska anses föreligga. Sökanden har följaktligen inte sådan rådighet som utgör en processförutsättning för att kunna pröva ansökan om anläggande av tröskeln.

Inget annat har framkommit än att sökanden anser att anläggandet av tröskeln är en nödvändig förutsättning för övriga delar av vattenföretaget. Ansökan ska således avvisas i sin helhet. Mark- och miljödomstolens dom ska därför upphävas utom vad avser den slutligt fastställda prövningsavgiften och rättegångskostnaderna.

Vid sådant förhållande ska länsstyrelsens yrkanden avseende vattennivåer förfalla.

Bolaget har yrkat ersättning för rättegångskostnader med totalt 57 600 kr exklusive mervärdesskatt. Bolaget är vinnande part och har därför rätt att få ersättning för skäliga rättegångskostnader. Parterna har i målen argumenterat huruvida det varit nödvändigt att ge in viss utredning. Mark- och miljööverdomstolen finner med hänsyn till vad som framkommit att viss reducering av yrkat belopp är rimlig och att total rättegångskostnad ska bestämmas till skäliga 53 200 kr.

Ersättningen avser ombuds arbete avseende samtliga motparter i de 14 mål om samma ytvattentäkt som nu handläggs samtidigt. Eftersom det rör sig om 14 skilda mål finner Mark- och miljööverdomstolen att det inte finns något stöd för att ålägga de olika motparterna solidariskt ansvar. I stället får en uppdelning ske mellan parterna. Ersättningskyldigheten bör fördelas lika mellan motparterna. Vardera av motparterna i de 14 målen ska således i enlighet med beslutet åläggas att betala 3 800 kr var till bolaget.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga B

Överklagande senast den 2018-07-27

I avgörandet har deltagit hovrättsrådet Fredrik Ludwigs, tekniska rådet Bengt Jonsson samt hovrättsråden Mikael Hagelroth och Johan Svensson, referent.

Föredragande har varit Vilma Herlin.

VÄXJÖ TINGSRÄTT
Mark- och miljödomstolen

DOM
2017-05-04
meddelad i
Växjö

Mål nr M 2266-16

SÖKANDE

Y

SAKEN

Ansökan om tillstånd till ytvattentäkt från Råbelövssjön för jordbruksbevattning på fastigheten Z och Å, Kristianstads kommun

Avrinningsområde: 88 SWEREF 99 TM
Jambors tröskel N: 6214447 E: 450372
Uttagspunkt A:1 N: 6215417 E: 451465

DOMSLUT

Tillstånd till redan utförda vattenanläggningar

Mark- och miljödomstolen lämnar sökanden tillstånd enligt 11 kap. miljöbalken (MB) att bibehålla pumpanläggningen inklusive ledningar för uttag av ytvatten ur Råbelövssjön på fastigheten Å med den utformning och det läge enligt ovan angivna koordinater som framgår av uttagspunkt A:1 i teknisk beskrivning till ansökan.

Tillståndet innefattar även rätt att underhålla pump, pumputrustning och tillbehör.

Tillstånd till vattenverksamhet

Mark- och miljödomstolen lämnar med stöd av 11 kap. MB och på de villkor som anges i denna dom sökanden tillstånd under tillståndets giltighet till uttag och bortledning av ytvatten från Råbelövssjön för bevattning av jordbruksmark tillhörande brukningsenheten för fastigheten Z enligt följande.

Dok.Id 388640

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 81 351 03 Växjö	Kungsgatan 8	0470-560 130 E-post: vaxjo.tingsratt@dom.se www.vaxjotingsratt.domstol.se	0470-560 125	måndag – fredag 08:00-16:00

Årligen under perioden den 15 mars – 30 september ta ut ytvatten från Råbelövs-sjön vid i ansökan angiven uttagspunkt A:1 till en sammanlagd mängd om högst 58 400 m³/år.

Mark- och miljödomstolen lämnar sökanden tillstånd att tillsammans med sökandena i målen M 2266- 16 till M 2279-16 bygga en Jambors tröskel i Råbelövska-nalen vid järnvägsbron på fastigheten R, Kristianstad kommun. Nivån på tröskelhöjden vid utloppet skall vara ca + 101,50.

Tillståndets giltighet

Tillståndet till uttag av vatten begränsas till att gälla under tjugofem (25) år från dagen för lagakraftvunnen dom.

Tillståndet för Jambors tröskel gäller så länge avtal finns med rådighetshållare.

Bevattningsamfällighet

Bevattningsamfällighet bildas med sökandena i mål M 2266-16 till M 2279-16.

Den årliga totala vattenmängden ska fördelas inom bevattningsamfälligheten enligt följande andelstal:

Målnr	Uttagsfastighet	Uttagspunkt	Andel
M 2266-16	Z	A:1	6,32
M 2267-16	U	A:1	4,88
M 2268-16	X, V	A:1	6,07
M 2269-16	x2	A:2	18,52
M 2270-16	x3	B	3,71
M 2271-16	x4	C:1	17,42
M 2272-16	x5	C:1	10,49
M 2273-16	x6	C:1	4,95
M 2274-16	x7	D	5,62
M 2275-16	x8	E	5,66
M 2276-16	x9	H	4,60
M 2277-16	x10	G	2,89
M 2278-16	x11	F	3,25
M 2279-16	x12	C:1	5,62

Villkor

1. Verksamheten ska bedrivas i huvudsaklig överensstämmelse med vad som angivits i ansökan jämte bilagor samt enligt vad sökanden i övrigt har uppgett eller åtagit sig i målet.
2. Sökanden ska vid uttagpunkten låta installera och under tiden för tillståndets giltighet behålla summerande vattenmätare, som möjliggör mätning av allt med stöd av denna dom uppumpat ytvatten ur Råbelövssjön. Summerande mätare för varje sökande och på samtliga uttagpunkter ska vara på plats innan tillståndet får tas i anspråk. Samtliga erhållna mätdata ska journalföras och under tillståndstiden i samlad form hållas tillgängliga hos sökanden för envar som anser sig berörd av vattenverksamheten.
3. Inga vattenuttag får ske om vattennivån i sjön understiger +101,5.
4. Tröskeln ska utformas så att det inte blir ett vandringshinder för de arter som förekommer i sjön och vattendraget.
5. Ett vattenflöde om 50 l/s till Råbelövskanalen ska säkerställas genom åtgärder som bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten.
6. En pegel ska monteras i sjön. Sökanden ska regelbundet kontrollera nivån i sjön.
7. Ett kontrollprogram ska tas fram i samråd med länsstyrelsen. Senast två månader innan domen tas i anspråk ska sökanden enskilt eller gemensamt med övriga sökanden i målnummer 2266-16 till 2279-16 redovisa kontrollprogrammet till tillsynsmyndigheten.

Delegation

Mark- och miljödomstolen överlåter enligt 22 kap. 25 § tredje stycket MB åt tillsynsmyndigheten att fastställa de ytterligare villkor som kan fordras för kontrollen av verksamheten. Tillsynsmyndigheten bör avgöra hur ofta villkorade mätningar ska ske samt hur dessa ska protokollföras. Placering av pegel i sjön för avläsning samt frekvensen av avläsning och protokollföring ska bestämmas av tillsynsmyndigheten.

Miljökonsekvensbeskrivning

Mark- och miljödomstolen godkänner miljökonsekvensbeskrivningen.

Arbetstid

Den tid inom vilken de i denna dom tillståndsgivna arbetena med anläggande av Jambors tröskel ska vara utförda bestäms med stöd av 22 kap. 25 § andra stycket MB till fem (5) år från den dag denna dom har vunnit laga kraft. Om arbetena inte har utförts inom angiven tid är tillståndet enligt 24 kap. 2 § MB förfallet.

Oförutsedd skada

Anspraak enligt 24 kap. 13 § MB på grund av oförutsedd skada ska, för att få tas upp till prövning, framställas till mark- och miljödomstolen inom tio (10) år från arbetstidens utgång.

Omprövning av tillstånd

Vid omprövning av tillståndet är sökanden enligt 31 kap. 22 § andra stycket 3. MB inte skyldig att utan ersättning avstå från mer än en tjugondel (1/20) av den vattenmängd som omfattas av tillståndet till verksamheten.

Prövningsavgift

Mark- och miljödomstolen fastställer slutligt den, med stöd av 3 kap. förordningen (1998:940) om avgift för prövning och tillsyn enligt miljöbalken, tidigare fastställda avgiften för målets prövning.

Rättegångskostnad

Sökanden åläggs, solidariskt med sökandena i målen M 2266-16 till M 2279-16, att utge ersättning för rättegångskostnader till Länsstyrelsen i Skåne län med 23 200 kronor samt till Råbelöfs Fideikommiss AB med 72 264 kr exklusive moms.

På beloppet ska utgå ränta enligt 6 § räntelagen från dagen för denna dom till dess betalning sker.

BAKGRUND

Öster om Råbelövssjön i Kristianstads kommun, söker fjorton verksamhetsutövare samtidigt tillstånd för bortledning av ytvatten från Råbelövssjön. Gemensamma utredningar för samtliga sökanden har tagits fram.

Sökandena bedriver effektiva och rationella lantbruk i området kring Råbelövssjön, i Kristianstads kommun. I området odlas traditionella grödor såsom spannmål, vall, potatis och sockerbeter. Det finns även inslag av specialodling av t.ex. frukt och bär. Fastighetsägarna och en arrendator, ansöker var för sig om tillstånd för bortledning av ytvatten från Råbelövssjön, avseende jordbruksbevattnings. Genom tillstånd till jordbruksbevattnings, så säkerställs de grundläggande förutsättningarna för ett rationellt och miljömedvetet lantbruk för höga och stabila skördar av god kvalitet för ett framtida lantbruk.

TIDIGARE BESLUT

Råbelövssjön har tidigare varit föremål för vattenrättsliga prövningar. Den första kända vattenrättsliga prövningen av Råbelövssjön gjordes genom förrättning år 1867. Sjön avvattnades på den tiden via Nosabybäcken till Nosabyviken som då var en del av Hammarsjön. Under 1880-talet torrlades Nosabyviken och det var då nödvändigt att gräva om Nosabybäckens utlopp. Som en följd grävdes en ny kanal från Nosaby in till kanalerna runt centrala Kristianstad. I slutet av 1800-talet grävdes sedan den gamla Nosabybäcken om från Råbelövssjön till Nosaby och regleringsföretaget "Nosabybäckens reglering av år 1894-95 bildades" (förrättning enligt 1879 års dikningslag). Den omgrävda bäcken från Råbelövssjön till Nosaby och den grävda kanalen från Nosaby till Kristianstad kallas numera med ett gemensamt namn för Råbelövskanalen.

Enligt profilritning från 1894-95 års företag ska bottenlutningen ur utloppet från Råbelövssjön ner till den gamla järnvägsbron (560 meter från utloppet ur sjön) vara 3:1000. Utloppet från sjön ska ligga på +101,65 och tröskeln vid den gamla järnvägsbron på +101,50. Inga uppgifter om kanalens dimensioner presenteras.

Felaktigt underhåll under 2000-talet har lett till att utloppet från sjön har fördjupats

gentemot det som är angivet i förrättningen. Länsstyrelsen har därför förelagt sjösänkingsföretaget att återställa kanalens botten. I en överenskommelse mellan sjösänkingsföretaget och Länsstyrelsen i Skåne län har det bestämts att sjösänkingsföretaget ska anlägga en tröskel vid utloppet av sjön med överkant på nivån +101,65 vilket motsvarar bottennivån enligt förrättningen. Kanalen ska underhållas med klippskopa så att endast vegetation tas bort och klippt material ska ligga kvar i kanalen och kanalen ska tillåtas sedimentera. Således kommer botten om några år nå fastställd nivå.

I dagsläget råder det sjöförhållanden hela vägen ner till gamla järnvägsbron genom Råbelövskanalen. Bestämmande sektion är tröskeln vid järnvägsbron. Träbalken vid utloppet ur sjön har dämmande effekter vid låga vattenföringar och håller uppe vattennivåerna i sjön under sommarhalvåret.

Inom Råbelövssjöns tillrinningsområde finns ett antal tillstånd för grundvattenuttag enligt miljöbalken, vattenlagen (1983:291) eller äldre lagstiftning. Samtliga tillstånd finns medräknade i vattenbalansberäkningen.

I området kring Råbelövssjön finns ett antal dikningsföretag som tillkommit genom förrättning enligt företrädesvis 1918-års vattenlag. Nedan listas de dikningsföretagen vilka har Råbelövssjön som recipient.

<u>Namn</u>	<u>Aktnr.</u>
Balsby dikningsföretag 1942	1 1-KLS-1488
Bokenäs dikningsföretag I-IV	11 -KLS-1074
Ängladal-Tryneboda dikningsföretag I-II år 1941	11 -KLS-1137

ANSÖKAN

Yrkande

- 1, Tillstånd till ytvattentäkt från Råbelövssjön för fastighet Z, Kristianstads kommun
- 2, Tillstånd att från uttagspunkt, punkt A:1 på fastighet Ä, för jord-

bruksbevattning bortleda ytvatten från Råbelövssjön till en sammanlagd mängd om 58 400 m³ per år.

3. Tillstånd att bygga en Jambors tröskel i Råbelövskanalen, vid gamla järnvägsbron.
4. Tillstånd att få bibehålla och underhålla tröskel, pumpar, pumphus och pumputrustningar med tillbehör.
5. Att samtliga sökanden öster om Råbelövssjön, med uttagspunkter A:1, A:2, B, C:1, D, E, F, G och H, ska bilda en bevattningssamfällighet.

Arbetstid

Sökanden föreslår en arbetstid om 5 år för montering av summerande vattenmätare och byggande av Jambors tröskel vid gamla järnvägsbron.

Begränsning i ersättningsrätten

Med hänsyn till den betydelse bevattning har i ett modernt, rationellt och effektivt jordbruk yrkar sökanden att den vattenmängd som inte ersätts vid omprövning fastställs till 1/20 av den vattenmängd som omfattas av tillståndet till företaget.

Oförutsedd skada

Då inga erinringar framförts till sökanden under tidigare bevattningssäsonger till sökanden föreslås att tiden för anmälan om ersättning till följd av oförutsedd skada blir bestämd till tio år.

Höjdsystem

Använt höjdsystem är lokalt höjdsystem, vilket härrör sig från äldre förrättning, Råbelövs sänkning 1867. Nollplanet för RH 70 ligger 99,84 meter över nollplanet för förrättningen (lokalt höjdsystem).

Fastigheter

Sökanden äger fastigheterna Z och Å i Kristianstads kommun. Pumpanläggning för uttag av bevattningsvatten är belägen på fastighet Ä.

Rådighet

Sökanden har servitutsavtal med fastigheten Ä där den delägda pumpen står och har därför rådighet att ansöka om tillstånd till vattenverksamheten enligt 2 kap. 4 § lagen (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet för att bedriva den sökta vattenverksamheten.

Anordningar för vattnets utnyttjande

Anordning för att bortleda ytvatten från Råbelövssjön är belägen på fastighet Ä. Anläggningen är försedd med en elektriskt driven pump med tillhörande nedgrävda bevattningsledningar och hydranter. Pumpanläggning inklusive matarledning till respektive lantbrukares fastighet är gemensamt av sökanden med uttagsfastigheter i mål M 2266-16, M 2267-16 och M 2268-16. Ledningar och hydranter på respektive sökandandes fastighet ägs av fastighetsägaren.

Servitut

Sökanden innehar servitut för ledningar och pumpanläggning på annan fastighet. Av servitutshandlingarna framgår att ägarna till de härskande fastigheterna V, X, Z och U har för all framtid rätt att anlägga och underhålla pumphus och vattenledningar gentemot de tjänande fastigheterna Ä, T, Y och S.

Vattenbehov

Sökanden bedriver lantbruket med en för bygden traditionell växtföljd med inslag av specialgrödor. På gården odlas för närvarande spannmål, vall, sockerbetor och rödbetor. För att säkerställa en jämn och god kvalitet på grödorna krävs en jämn vattentillgång under växtsäsongen. Jordbruksverkets vattenenhet har beräknat vattenbehovet för sökandes växtföljd. Sökandens totala bevattnade areal uppgår till 80 hektar med ett vattenbehov om 58 400 m³/år för ett torrår och 28 600 m³/år för ett normalår.

Sökanden yrkar på att det bildas en bevattningssamfällighet för samtliga sökanden. Samtliga sökanden utnyttjar samma vattentäkt och genom att bilda en bevattningssamfällighet finns möjligheten att fritt fördela vattnet mellan sökanden. Det medför att en mindre mängd vatten behöver tecknas in.

Ekonomi

För ett modernt och rationellt lantbruk är det idag inte ekonomisk försvarbart att odla specialgrödor utan tillgång till bevattning. Tillgång till vatten är även av stor betydelse för traditionella lantbruksgrödor, såsom spannmål och vall på lättare och sämre vattenhållande jordarter. Området kring Råbelövssjön, framförallt öster och söder om sjön har lätta jordarter vilka kräver en jämn och god tillgång på vatten.

Anläggningskostnaderna för sökanden uppgår till 622 800 kr och årskostnaderna inklusive driftkostnaderna har beräknats till 154 415 kr. Den säkerställda bevattningen innebär ett ökat värde på fastigheterna där det ökade årliga överskottet till följd av bevattningen beräknas till storleksordningen 55 000 kr.

Höjdsystem

Använt höjdsystem är lokalt höjdsystem, vilket härrör sig från äldre förrättning, Råbelövs sänkning 1867. Nollplanet för RH 70 ligger 99,84 meter över nollplanet för förrättningen (lokalt höjdsystem).

Teknisk beskrivning

Hydrologiska förutsättningar

Enligt SMHI uppgår avrinningsområdet till 5 432 hektar vid utloppet från Råbelövssjön. Sjöns yta uppgår till 630 hektar vilket motsvarar en sjöprocent på 11,59 procent. Utloppet från Råbelövssjön utgörs av Råbelövskanalen vilken mynnar i Helgeå vid Södra dämnet inne i Kristianstads centrum. Avrinningsområdet vid Södra dämnet uppgår enligt SMHI till 7 080 hektar.

Karaktäristiska flöden

Karaktäristiska vattenföringar vid utloppet från sjön är beräknade och där hänsyn är

tagen till sjöns utjämnade effekt. Ur bevattningssynpunkt är det bevattningsmånaderna mars till september som är av intresse.

Karaktäristiska flöden

Högsta högvattenföring, 50 år	5,75 m ³ /s
Högsta högvattenföring, 50 år mom.	7,48 m ³ /s
Medelvattenföring	2,20 m ³ /s
Medellågvattenföring	0,10 m ³ /s
Lägsta lågvattenföring	0,050 m ³ /s

Medellågvattenföringen och medelvattenföringen från utloppet av Råbelövssjön för tidsperioden 1990-2011 är sammanställd i nedanstående tabell.

Avser värden utan uttag för bevattning eller andra externa uttag i Råbelövssjön.

<i>Månad</i>	<i>MLQ(m³/s)</i>	<i>MQ(m³/s)</i>
Mars	0,22	0,63
April	0,18	0,37
Maj	0,14	0,21
Juni	0,11	0,14
Juli	0,10	0,18
Augusti	0,080	0,11
September	0,070	0,12

Den samlade ansökta uttagsmängden från Råbelövssjön uppgår till 924 000 m³ för ett torrår och 585 000 m³ för ett normalår. Bevattningssäsongen är under tiden 15 mars - 30 september. Tabellen redovisar fördelningen av vattenuttagen månadsvis.

<i>Månad</i>	<i>Torrår, m³</i>	<i>Normalår, m³</i>
Mars	17 001	10 764
April	174 728	110 623
Maj	176 853	111 969
Juni	244 029	154 498
Juli	191 453	121 212
Augusti	108 016	68 387
September	11 920	7 547
<i>Summa</i>	<i>924 000</i>	<i>585 000</i>

Reglering av Råbelövssjön

För att möjliggöra ett acceptabelt utflöde från Råbelövssjön genom Råbelövskanalen under torrår med ett stort bevattningsbehov och liten tillrinning till Råbelövssjön krävs det att magasinering av vatten sker. Förslaget är att magasinering av vatten sker genom att en Jambors tröskel byggs vid den befintliga tröskeln vid järnvägsbron.

Förslaget är att tröskeln konstrueras enligt principerna för Jambors tröskel. Tröskelns syfte är att höja vattenståndet på uppströmssida av tröskeln vid låga vattenföringar men att vattenståndet ska vara oförändrat vid de höga vattenföringarna.

Tröskeln dimensioneras för ett flöde, Q_{dim} , motsvarande $MQ = 0,6 \text{ m}^3/\text{s}$ vilket motsvarar en vattenyta på +101,85 i sjön efter byggandet av Jambors tröskel.

Jambors tröskel ska placeras på befintlig betongtröskel under järnvägsbron. Tröskeln kommer ligga på samma höjd +101,50 som befintlig tröskel.

Vattenbalans för Råbelövssjöns tillrinningsområde

En vattenbalansberäkning för Råbelövssjöns tillrinningsområde är utförd av Ramböll Sverige. I vattenbalansberäkningen har beaktats befintliga kända vattenverksamheter med grundvattenbortledning och ytvattenbortledning. Verksamheter som kan tänkas bli etablerade i området inom en nära framtid är ytterligare jordbruksbevattning. Kristianstads kommun har vad som är känt inte några planer för dricksvatten-

täkter i området.

Inom Råbelövssjöns tillrinningsområde finns cirka 1 800 hektar produktiv åkermark öster om Råbelövssjön och cirka 400 hektar väster om sjön. Cirka 735 hektar öster om sjön bevattnas med vatten från Råbelövssjön. Den åkermark som ligger väster om sjön lämpar sig inte lika bra som åkermarken öster om sjön för bevattning då jordarten är betydligt tyngre.

Miljökonsekvensbeskrivning

Ansökningarna om tillstånd för vattenverksamhet omfattar ytvattenuttag ur Råbelövssjön i Kristianstad kommun för bevattning av åkermark. Ytvattenuttagen sker i åtta punkter som förser lantbrukarna med bevattningsvatten. Vattenuttagen ur Råbelövssjön med tillhörande bevattning har pågått under många år. Det sammanlagda ansökta ytvattenuttaget är 585 000 m³ vid ett normalår och 924 000 m³ vid ett torrår.

För att säkerställa att vattennivån i Råbelövssjön hålls på en acceptabel nivå trots vattenuttagen samtidigt som utflödet ur sjön bibehålls på en acceptabel nivå krävs det att en magasinering av vatten sker i sjön vid år med stora behov och liten tillrinning till sjön. Förslaget är att magasinet skapas genom att justera den befintliga tröskeln vid den gamla järnvägsbron belägen ca 500 m nerströms i Råbelövskanalen. Tröskeln ska möjliggöra att 30-50 l/s ska kunna passera under hela bevattningssäsongen, mars-september. Tröskelns syfte är att höja vattenståndet på uppströmssidan vid låga vattenföringar men att vattenståndet ska vara opåverkat vid höga vattenföringar.

De effekter och konsekvenser som följer av ytvattenuttagen har beskrivits i förhållande till ett nollalternativ. Nollalternativet innebär att inga ytvattenuttag sker och att en stor del av åkermarken omvandlas till impediment, betesmark, energiskog eller skog.

Ytvattenuttagen bedöms ha marginell påverkan på vattenståndet i Råbelövssjön eftersom vattenståndet under sommarhalvåret hålls uppe av en träbalk vid utloppet. Däremot kommer uttagen att leda till ett något lägre utflöde till Råbelövskanalen.

Jämfört med den reglering som sker och kommer att ske som följd av återställning av kanalens botten bedöms de minskade flödena till följd av ytvattenuttagen som försumbara. Miljö kvalitetsnormerna för vattenförekomsterna bedöms således inte heller påverkas negativt. Ytvattenuttagen bedöms ha en försumbar påverkan på miljömålen.

Den samlade bedömningen innebär att inga skyddade eller på annat sätt utpekade naturvärden skadas av de sökta uttagen. Nollalternativet bedöms dock vara mera gynnsamt för den biologiska mångfalden och naturmiljön i allmänhet genom att åkermarken omvandlas till mera varierad markanvändning. Nollalternativet bedöms inte vara ett realistiskt alternativ eftersom det ekonomiska bortfallet för markägarna skulle vara orimligt stort.

Med hänsyn till den goda vattentillgången och att åkermarkens produktionsförmåga upprätthålls bedöms det sökta alternativet innebära god hushållning med mark och vatten.

Samråd

Samråd med Kristianstads kommun genomfördes den 16 maj 2012. En samrådsredogörelse har sänts till sakägare i målet tillsammans med en inbjudan till samrådsmöte den 23 maj 2012. Samrådsmötet hölls i Österlövs Bygdegård. Förutom inbjudan kungjordes samrådet i Kristianstadsbladet den 10 maj 2012. Samråd med Länsstyrelsen i Skåne län ägde rum den 23 maj 2012.

Länsstyrelsens beslut

Efter att ha tagit del av tekniskt underlag samt minnesanteckningar från samråden fattade Länsstyrelsen beslut den 24 juli dnr, 531-10792-12, att de sökta vattenverksamheterna inte kan antas medföra betydande miljöpåverkan.

Hänsynsregler

Hänsynsreglerna anses i tillämpliga delar vara uppfyllda.

Bevattningssamfällighet

Sökandena yrkar att en bevattningssamfällighet ska bildas. Den ansökta bevattningssamfälligheten ska omfatta samtliga uttagsfastigheter. Sökanden anser att bevattningssamfälligheten ska äga och ansvara för dämnet under järnvägsbron. Drift och underhållskostnader ska fördelas på grundval av respektive andelstal i samfälligheten.

Vattentäkten är samma för samtliga sökanden samt om varje sökande fastighets vattenbehov skulle bestämmas av en högsta gräns för de mest bevattningsintensiva grödorna skulle de samlade ansökningarna behöva inteckna avsevärt större del av den tillgängliga ytvattenresursen. Genom att bilda en bevattningssamfällighet kan det sammanlagda vattenbehovet fördelas på ett bättre sätt och vatten kan fördelas mellan lantbrukarna med utgångspunkt efter respektive års växtföljd.

Ersättningar, skadeförebyggande åtgärder med mera

Några ersättningar enligt 22 kap 1 § MB erbjuds inte och några krav på detta har heller inte framförts under tiden som utredningen pågått. Skulle några enskilda intressen skadas genom den sökta vattenverksamhetens inverkan på vattenförhållandena i sjön får detta i första hand regleras inom ramen för anmälan om oförutsedd skada.

Sökanden anser att det inte uppkommer någon ersättningsgill skada till följd av vattenverksamheten. Några skadeförebyggande åtgärder behöver inte vidtas.

Tillåtlighet

Sökanden anser att den sökta vattenverksamheten inte strider mot gällande planer och att miljöbalkens syfte och dess hänsynsregler uppfylls liksom bestämmelserna för hushållning med mark och vatten samt gällande miljökvalitetsnormer. Sökanden menar vidare att nyttan med vattenverksamheten överstiger kostnaderna. Sökanden anser därför att vattenverksamheten är tillåtlig.

Sakägare, motstående intressen

Sakägare i målet är enligt sökanden deltagare i Råbelövssjöns sänkningsföretag år 1867. Deltagare i sänkningsföretaget är företrädesvis strandfastigheter kring Råbelövssjön.

Med stöd av ovanstående jämte bilagor gör sökanden gällande att sökt tillstånd inte medför skada, intrång eller annan olägenhet för omkringliggande fastigheter kring sjön, fastigheter i anslutning till Råbelövskanalen, tillslutande dikningsföretag eller för andra enskilda eller allmänna intressen.

Villkor för tillståndet

Mätning av uttagen vattenmängd från varje uttagspunkt och för varje sökande skall ske kontinuerligt med förslagsvis en fast monterad summerande vattenmätare.

Ett vattenflöde om 50 l/s till Råbelövskanalen ska säkerställas genom åtgärder som bestäms i samråd med tillsynsmyndigheten.

Sökanden föreslår följande beträffande kontrollprogram:

Ett gemensamt kontrollprogram för samtliga sökanden föreslås bli upprättat i samråd med tillsynsmyndigheten, Länsstyrelsen. Inriktningen av kontrollprogrammet framgår av MKB:n. Kontrollprogrammet ska gälla under den tid som blir bestämd för anmälan om ersättning för oförutsedd skada. Därefter ska reglerna om egenkontroll äga tillämpning. Sökanden föreslår att uppföljande av enligt Jordbruksverkets vattenenhet föreslagit regleringsschema ska hanteras inom föreslagit kontrollprogram.

INKOMNA YTTRANDEN

Länsstyrelsen i Skåne län. Länsstyrelsen ser positivt på att en samfällighet bildas kring bevattningsuttaget och att samfälligheten ska äga och ansvara för dämnet. Länsstyrelsen anser att det material som finns tillgängligt inte i tillräcklig utsträckning belyser hur sökande uppfyller 11 kap 6 § miljöbalken (MB). Vidare anser Länsstyrelsen att det saknas en redogörelse för vad det skulle innebära för bevattningsföretaget om man släpper MLQ istället för LLQ och hur detta skulle påverka

sjön och vattenförhållandena i Råbelövskanalen. Länsstyrelsen yrkar i första hand på att alla vattenuttag ska upphöra vid MLQ för respektive bevattningsmånad. Som ett andrahandsyrkande föreslår länsstyrelsen följande lösning: När vattenföringen i kanalen når MLQ för respektive bevattningsmånad får pumparna enbart gå på maximalt 50 % av maxkapaciteten (med hänvisning till de kapaciteter som presenterats i ansökan). Det för att under en längre period förse kanalen med ett större vattenflöde. När vattenföringen vid tröskeln når 50 l/s ska samtliga bevattningsuttag upphöra i sin helhet. Alternativt skulle ett sådant villkor kunna utformas baserat på tid, exempelvis att pumparna enbart får köras under 50 % av tiden. Täcker inte föreslagna lösning sökandenas vattenbehov anser länsstyrelsen att sökandena får ordna detta genom att till exempel anlägga bevattningsdammar. Det går heller inte att utifrån befintligt material utläsa vilken nivå som skulle behöva garanteras i sjön för att inte påverka det intilliggande Natura 2000-området och dess strandnära sumpskogar negativt. Länsstyrelsen yrkar vidare på att följande villkor ska innefattas i tillstånden:

- En lägsta nivå i sjön bör fastställas för vilken bevattningsuttag ska upphöra för att inte påverka Natura 2000-området negativt.
- Summerande mätare på samtliga uttagpunkter ska vara på plats inom ett år efter att domarna vinner laga kraft. Det ska vidare delegeras till tillsynsmyndigheten hur mätvärdena ska protokollföras och med vilka intervaller detta ska ske.
- En pegel ska monteras innan några bevattningsuttag får påbörjas. Underlag ska också lämnats till tillsynsmyndigheten över vid vilka nivåer på pegeln som motsvarar de olika flödena. Även dessa ska vara tillsynsmyndigheten tillhanda innan dess att några bevattningsuttag får påbörjas. Sökandena ska regelbundet kontrollera nivån i sjön. Det ska delegeras till tillsynsmyndigheten att avgöra hur ofta dessa mätningar ska ske och hur dessa ska protokollföras.
- Den nya tröskeln ska vara konstruerad på ett sätt så att den inte utgör ett vandringshinder.
- Tillstånden ska tidsbegränsas till att gälla i maximalt 25 år.

Havs- och vattenmyndigheten. Havs- och vattenmyndigheten anser att det är positivt att det bildas en bevattningssamfällighet. Om tillstånd kan medges yrkas att tillstånden bl. a. ska ha följande villkor:

- vattenuttagen ska begränsas då vattenföringen vid tröskeln når MLQ för respektive bevattningsmånad
- inga vattenuttag får ske om vattenföringen vid tröskeln understiger LLQ för respektive bevattningsmånad
- sökandena ska under bevattningssäsongen kontrollera vattenflödet vid tröskeln regelbundet. Det ska delegeras till tillsynsmyndigheten att bestämma de närmare intervallerna för kontrollerna
- tröskeln som ska byggas ska utformas så att det inte blir ett vandringshinder för de arter som förekommer i sjön och vattendraget
- tillstånden ska tidsbegränsas till att gälla i maximalt 25 år

Kommunstyrelsen, Kristianstad kommun, instämmer i de punkter som Havs- och vattenmyndigheten angivit i sitt ställningstagande. Kristianstads kommun vill förtydliga att det ligger i kommunens intresse att det bibehålls en lägsta vattennivå i Rabelövskanalen för att förhindra skador på miljön och djurlivet nedströms kanalen.

Miljö- och hälsoskyddsnämnden Kristianstad kommun anser att de sänkningar och regleringar som genomförts av Råbelövssjön inneburit en stor negativ påverkan på sjön och dess biologiska värden. Åtgärderna är dock reglerade genom flera olika förrättningar och det är premisserna i dessa som utgör grunden för den nu aktuella ansökan. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser att anläggandet av en tröskel som återställer nivåerna till villkoren i den ursprungliga förrättningen inte kommer att innebära någon negativ påverkan på växt- och djurlivet. Miljö- och hälsoskyddsnämnden anser inte heller att de beräknade bevattningsuttagen kommer att påverka sjön negativt. De planerade åtgärderna bör dock ställas i relation till miljö kvalitetsnormerna för vatten och deras påverkan på den hydromorfologiska regimen. Det är dessutom av största vikt att den tröskel som planeras inte utgör ett vandringshinder för arter som förekommer i sjön och vattendraget.

K meddelar att han är orolig för att vattenuttagen ska orsaka skada på hans fastighet.

H sätter sig emot att det görs något som ger en försämring på vattennivån i Råbelövssjön. Han anser att nivån är alldeles för låg på sommaren och att den har blivit lägre de senaste åren.

Råbelöfs Fideikommiss AB (bolaget). Bolaget har inget att erinra mot ansökningarna i de delar de avser tillstånd till vattentäkt. Bolaget bestrider dock bifall till yrkandet om anläggande av en s k Jambors tröskel i Råbelövskanalen, vars syfte är att höja vattennivån i Råbelövssjön. Bolaget bestrider vidare sökandenas yrkande om prøvotid. Bolaget yrkar för egen del ersättning för rättegångskostnader.

Råbelövssjön och dess avvattning regleras genom förrättningsföretagen Råbelövssjöns sänkning av 1867 och Nosabybäckens reglering enligt laga syneförrättning 1894-95. I dessa förrättningsföretag finns det ca 150 delägare av vilka Bolaget är största delägare med 46,1 % följt av Kristianstad kommun med 10,8 %. Flertalet delägare har andelar understigande 1 %.

Under lång tid har bl a dämmningsåtgärder i strid med förrättningsföretaget skett vid den s k järnvägsbron vid Råbelövssjöns utlopp och Länsstyrelsen i Skåne län har haft ett stort antal tillsynsärenden kring dessa händelser. I anledning härav uppdrog länsstyrelsen år 2006 till Jordbruksverket, S, att yttra sig över vilken nivå utloppet från Råbelövssjön skall ha enligt tidigare redovisade förrättningar. Jordbruksverket slog i en utredning från december 2006 fast att nivån på utloppet skall vara ca + 101,65.

I anledning av ovannämnda utredning och efter vissa tillsynsåtgärder och möten förelade länsstyrelsen den 3 september 2008 i beslut såväl förrättningsföretagen som Bolaget att vidta åtgärder i syfte att återställa förrättningsföretaget och då särskilt utloppet från sjön.

Grund för bestridande

Den sökta åtgärden att anlägga en s k Jambors tröskel vid utloppet från Råbelövssjön innebär att nivån på utloppet höjs i strid mot gällande förrättningsbeslut. Förrättningsbesluten har samma verkan som domar i ansökningsmål i det att dessa, på sätt anges i 24 kap 1 § miljöbalken, gäller mot alla såvitt avser de frågor som prövats i besluten. Av detta följer att tillstånd till anläggande av en s k Jambors tröskel inte kan meddelas sökandena med mera än att även förrättningsföretagen omprövas eller upphävs, något som det inte ansöks om och som Bolaget såsom största delägare under alla omständigheter bestrider bifall till.

Av ansökningarna verkar det vidare som om att sökandena själva inte vet vilka miljökonsekvenserna kommer att bli av en dämning med den s k Jambors tröskel i det att de yrkar att åtgärden fortsatt skall utvärderas genom att tillståndet i denna sätts på provotid. Att sätta ett tillstånd och därigenom även verksamhetens tillåtlighet på provotid är inte möjlig enligt bestämmelserna i 22 kap 27 § miljöbalken. Endast frågan om ersättning eller andra villkor kan sättas på provotid.

Avslutningsvis blir följden av sökandenas yrkande om provotid att miljökonsekvenserna av anläggandet av den s k Jambors tröskeln inte i tillräcklig grad redovisats i MKB, då dessa enligt yrkandet om provotid skulle utvärderas först efter 5 år. Det kan i denna del tilläggas att MKB även i andra delar har brister i det att den inte redovisar de ekonomiska konsekvenser ett tillstånd skulle få för delägarna i förrättningsföretagen. Bolaget ifrågasätter därför om MKB i nuvarande skick kan godkännas.

Med beaktande av vad som anförts ovan är det Bolagets uppfattning att det saknas möjlighet för domstolen att bifalla sökandenas yrkande om anläggande av Jambors tröskel och därtill möjligheten att utöver vad förrättningsföretagen medger dämna vattennivån i Råbelövssjön.

BEMÖTANDE AV INKOMNA YTTRANDEN**Länsstyrelsen i Skåne Län**

I ansökningarna föreslås att det ska byggas en Jambors tröskel vid utloppet, vid den gamla järnvägsbron. Enligt förslaget så kommer Jambors tröskel ha en dämmande effekt vid flöden lägre än MQ 0,6 m³/s. Ju lägre utflöde desto större dämmande effekt. Med denna typ av dämme kommer naturliga årstidsvariationer, variationer mellan år att kunna kompenseras. År med lite nederbörd och tillflöde till sjön kommer Jambors tröskel ha en större dämmande effekt på utflödet tidigare på bevattningssäsongen då nivån i sjön är lägre. Vid år med rikligt med nederbörd så kommer den dämmande effekten vara mindre då vattennivån i sjön är högre. Det innebär i praktiken att utflödet i Råbelövskanalen kommer att variera mellan månaderna och mellan åren, beroende på då aktuell vattennivå i Råbelövssjön.

I jämförelse med befintlig situation kommer variationen i utflödet bli mindre över året, samt att ett lägsta utflöde kommer att säkerställas om LLQ, 0,05 m³/s. Länsstyrelsen påpekar att det förekommer olika värden för LLQ i ansökningsunderlaget. Beräkningarna för Jambors tröskel är utförda för LLQ om 0,05 m³/s, dock finns där alltid en osäkerhet i alla beräkningar, därav kan det i underlagsmaterialet funnits en viss förvirring vilket värde som använts i beräkningarna.

Länsstyrelsen yrkar på att inga bevattningsuttag får ske när vattenföringen understiger MLQ vid respektive bevattningsmånad. Detta skulle väldigt stora konsekvenser för lantbruket då det i praktiken skulle omöjliggöra odling av ett antal grödor. Bevattningen inriktas mot en optimal (såväl kvalitet som kvantitet) produktion i grödan. Det innebär en frodigare växtlighet än utan bevattning. Bevattning rätt utförd innebär också att rötter på grödan anpassas till att vatten tillförs jämt under odlingsssäsongen. Detta gäller i synnerhet frukt och bär där bevattning sker med droppslang med mycket små, men dagliga givor. Skulle bevattningen stoppas under senare delen av sommaren, som kan bli konsekvens av Länsstyrelsens yrkande, kan detta få dramatiska effekter på grödan. Eftersom denna är anpassad till bevattning så blir effekterna av en torkperiod betydligt större än torka i en odling utan bevattning. Skadorna blir sannolikt större kvalitetsmässigt, med små, dåligt utvecklade produk-

ter. Ett stopp i bevattningen enbart någon vecka i slutet av säsongen kan äventyra stora delar av skörden.

Effekten av en utebliven bevattning beror på torkperiodens längd och hur sent ett bevattningsstopp skulle inträffa. En grov uppskattning av det ekonomiska bortfallet p g a ett bevattningsstopp i månadsskiftet juli/augusti med en två veckors torrperiod är 5 miljoner kronor. Kan inte tillgång till vatten tryggas under hela vegetationssäsongen, så är det inte försvarbart att bedriva frukt eller bärödling. Dessa kommer då att försvinna. Det innebär att flera företag av de sökande kommer att tvingas lägga ner sin produktion.

Ett bevattningsstopp vid MLQ för respektive bevattningsmånad skulle i princip innebära ett totalt bevattningsstopp. Detta bör sättas i relation till hur ofta flödet skulle understiga MLQ för respektive månad vid bygganden av Jambors tröskel respektive hur det ser ut idag.

I dagsläget sker ingen reglering av Råbelövssjön vilket innebär att sommarmånader med lite nederbörd medför att utflödet i Råbelövskanalen understigit MLQ ett antal gånger per år. För tidsperioden 2001-2010, då ingen reglering av utflödet ur sjön gjordes, var utflödet lägre än MLQ för respektive månad (april-september) 7 år av 10.

Med föreslagen reglering med Jambors Tröskel skulle motsvarande siffra vara 3 år av 10. Med föreslagen reglering blir alltså vattenytan i sjön jämnare över tid, och således också utflödet i Råbelövskanalen.

Sökandena ställer sig positiva till att en pegel monteras vid den föreslagna Jambors tröskel för att kunna kontrollera nivåer och flöden i Råbelövskanalen. Övriga frågor gällande kontrollprogram och uppföljning hänskjuts lämpligen till kontrollprogrammet som förslagsvis tas fram efter samråd med tillsynsmyndigheten.

En större del av den svenska åkermarken är idag utarrenderad till tredje part. Den som arrenderar åkermarken står vanligen för driftkostnader för t.ex. ström för be-

vattning och underhåll av öppna diken. Gällande ansökan M 2271-16 har sökande under flertalet år haft åkermarken utarrenderad. Arrendatorn betalar kostnaden för ström till att driva bevattningspumpen och får då även intäkten i form av högre skördar. För aktuellt mål är det fastighetsägaren som är sökande och därav är ingen driftkostnad upptagen i de ekonomiska kalkylerna. Men det bör påpekas att den stora ekonomiska vinsten återfinns hos arrendatorn/brukaren av åkermarken i form av högre skördar och bättre växtnäringsutnyttjande. Fastighetsägaren erhåller ett högre arrendepris till följd av bevattningsmöjligheterna.

Gällande Länsstyrelsen skrivelse om eventuell omprövning se avsnitt Råbelöf.

Länsstyrelsen anser att bedömningen av påverkan på sumpskogen inom Natura 2000-området inte är tillräckligt belyst i MKB:n. Sumpskog är anpassad för att växa i områden som tidvis står under vatten. Normalt innebär det årstidsvariationer med hög vattennivå på våren och succesivt sjunkande nivå under sommaren. Sumpskogens miljö påverkas negativt av återkommande plötsliga vattenståndsförändringar (t ex vid korttidsreglering för vattenkraft). Den sökta verksamhetens (tröskel och vattenuttag) påverkan på vattenståndet i sjön innebär att vattenståndet vid höga nivåer förblir i princip opåverkat, vid medelhöga nivåer begränsas utflödet och därmed blir nivån något högre än vad den annars varit och vid låga nivåer blir utflödet mindre vilket gör att nivån inte sjunker lika fort som det annars skulle gjort. Genom att utflödet begränsas kommer omfattningen av frekvens och varaktighet med låg vattennivå också begränsas. Vattennivån kommer att fluktuera beroende på säsongsvariation och mellanårsvariation med amplitud på 0,5-0,7 meter och skillnaden jämfört med nollalternativet begränsas till några centimeter. Det är osannolikt att en så begränsad påverkan skulle leda till konsekvenser för sumpskog vid sjöns stränder eftersom vattenståndsvariationen även fortsättningsvis kommer att följa normal säsongsvariation inom samma intervall som tidigare.

Länsstyrelsen nämner att den rödlistade växten uddnate förekommer i sjön. Arten har inte behandlats i MKB:n varför en bedömning av hur förutsättningarna för arten påverkas av verksamheten efterfrågas. Uddnate är en vattenlevande ört som växer

helt under vatten. Den är klassificerad som nära hotad (NT) och i Skåne förekommer den på ett tiotal platser. Den växer på mjukbottnar i sötvatten av eutrof och mesotrof typ: i lugna vikar av större sjöar, i småsjöar, småvatten, dammar och åar. Den förekommer främst på kalkrika bottenavlagringar och växer ibland på ganska stort djup (ner till 4 m). Växten gynnas av störning på botten och har lätt för att etablera sig i nygrävda dammar men har svårt att konkurrera med mera kraftigt växande vegetation. Enligt artdatabankens faktablad minskar arten till följd av eutrofiering som leder till algpåväxt och minskat siktdjup. Även konkurrens med andra undervattensväxter och betning av karp och sjöfågel anges som potentiella hot. Eftersom effekten av den sökta verksamheten på vattenståndet i sjön är begränsad så till vida att nivån fortsatt ligger inom normala amplituder och följer normal årstidsvariation så förväntas inga konsekvenser för arten.

Havs- och vattenmyndigheten (HaV)

Utgångspunkten i ansökningarna är den befintliga miljön som finns i sjön idag. Hydrologin i sjön är påverkad genom mänskliga ingrepp, sjösänkning, kanalbolag med mera. Dessa ingrepp är lagligförklarade och grunden är att ingen försämring ska ske utifrån detta.

Den planerade tröskeln (Jambors tröskel) ligger på samma nivå, +101,50 (lokalt höjdsystem) som den befintliga tröskeln under järnvägsbron. Dock är den befintliga tröskeln mycket sliten i nuläget och håller inte de höjder som är angivet i förrättningen. Då höjden inte ska ändras nämnvärt från dagens läge så är det svårt att se att det skulle utgöra ett vandringshinder.

HaV har framfört förslaget om att lagra bevattningsvatten i bevattningsdammar istället. Bevattningsdammar är i många avseenden ett bra alternativ för att lagra bevattningsvatten. Dock är det mycket dyrt att anlägga och avdunstningen från vattenytan uppgår till stora volymer per år. För de aktuella ansökningarna skulle det innebära att stora mängder vatten skulle avdunsta från både bevattningsdammarna och Råbelövssjön. Summa ett sämre vattenresursutnyttjande för både miljö och företagsekonomi. I de aktuella målen kan det inte anses vara ett bra alternativ.

HaV vill att tillstånden villkoras med begränsning av uttagen vid låga vattenföringar i kanalen så att skador på vattenmiljön inte uppstår och anser att säkerställandet av 50 l/s som utflöde inte skulle vara en tillräcklig skyddsåtgärd. Det är mycket svårt att avgöra hur litet flöde som vattenmiljön tål. I Råbelövskanalen regleras vattennivån både vid järnvägsbron och vid utflödet i Helge å. Detta gör att kanalen inte torkar ut men håller också nere nivån så att avvattning av låglänta områden säkerställs. Kanalen innehåller vatten även om flödet helt skulle upphöra. Om vattenflödet skulle upphöra ökar dock risken för stigande temperatur och minskad syrehalt men någon torrläggning blir inte fallet. Med föreslagen reglering med Jambors Tröskel minskar frekvensen av låg vattenföring (lägre än MLQ) från 7 av 10 år till 3 av 10 (se ovan). Med föreslagen reglering blir alltså vattenytan i sjön och utflödet i Råbelövskanalen jämnare över tid och risken för negativ påverkan på vattenmiljön begränsas.

Nya miljökvalitetsnormer och statusklassning har beslutats i december 2016. Bedömningar och klassningar är därför ändrade i förhållande till vad som var fallet då MKB:n skrevs. För Råbelövssjön innebär den nya klassningen att den ekologiska statusen är otillfredsställande samt att kravet är att Råbelövssjön ska uppnå god ekologisk status till 2027. Klassningen är baserat på kvalitetsfaktorn växtplankton som är otillfredsställande. Där är totalbiovolym som är styrande medan andel blågrönalger klassas som god och artantal för växtplankton är hög. Kvalitetsfaktorn fisk är klassad som måttlig. Även fysikaliska och kemiska kvalitetsfaktorn är klassad som måttlig beroende på näringsämnen. Ljusförhållanden klassas som god. Hydrologisk regim i sjön är klassad som hög baserat på vattenståndsvariationer, avvikelse vinter och sommarvattenstånd samt vattenståndets förändringstakt. ”Kemisk status utan överallt överskridande ämnen” är oklassad pga. av att data saknas.

Vattenuttagen bedöms inte påverka vattenkvalitén i sjön. Åkerbruket runt sjön bidrar till hög näringsbelastning men recipientkontrollen visar på en långsiktig trend med minskat näringsläckage. Bevattnad gröda har normalt mindre näringsförluster än obevattnad gröda. Den sökta verksamheten där vattenuttagen kombineras med en viss reglering i kanalen påverkar inte vattenståndet och dess naturliga dynamik i någon större utsträckning. Därmed påverkas inte heller klassificeringen av sjöns

hydrologiska regim och den kan även fortsättningsvis vara hög.

Råbelövskanalen är ett så kallat modifierat vatten. Statusklassningen gäller därför ekologisk potential som är måttlig. Kemisk status utan överallt överskridande ämnen är ej klassad. Miljökvalitetsnormen anger att Råbelövskanalen ska uppnå god ekologisk potential till 2027 avseende övergödning och till 2021 avseende morfologiska förändringar. Vad gäller de morfologiska förändringarna så saknas riktlinjer för ”kraftigt modifierade vatten med tillämpning på annan verksamhet av väsentlig betydelse ur allmän synpunkt” för att kunna uppnå god ekologisk potential tidigare än 2021. Kvalitetsfaktorerna som ligger till grund för den ekologiska potentialen är: fisk (dålig), näringsämnen (otillfredsställande), försurning (god), hydrologisk regim (måttlig) och morfologiskt tillstånd (dålig). Den hydrologiska regimen är klassad till måttlig genom ”expertbedömning” på grund av att flödet inte är naturligt flöde. Vidare klassas morfologiskt tillstånd som dåligt beroende på vattendragsfårans form, vattendragets närområde och svämplanets strukturer och funktion.

Eftersom kanalen är grävd och sjön är sänkt i enlighet med syneförrättning 1894-1895 som fastställt en nivå för sjöns utlopp och dimensioner på kanalen. Det är därför inte möjligt att uppnå naturlig flödesregim i kanalen. Det faktum att kanalen är tillkommen för att sänka Råbelövssjön och dessutom avvattna Nosabyviken (som numera utgör en väsentlig del av Kristianstad) har lett till att kanalen klassificerats som ett modifierat vatten och att det inte är möjligt att förbättra den ekologiska statusen med bibehållande av dess funktion för avvattning. Den sökta verksamheten påverkar inte möjligheten att uppnå miljökvalitetsnormen ”god ekologisk potential” för vattenförekomsten Råbelövskanalen varken på sammanvägd nivå eller för enskilda kvalitetsfaktorer.

Kristianstads kommun, kommunledningskontoret

Se svar under Havs- och vattenmyndigheten

Kristianstads kommun, Miljö- och samhällsbyggnadsförvaltningen

Se svar under Havs- och vattenmyndigheten

Råbelöfs Fideikommiss AB

I ansökningarna finns inget skrivet om förändring av utloppets höjd. Jambors tröskel är föreslagen att byggas vid den gamla järnvägsbron på höjd +101,50. Det är samma minimihöjd som är angiven i förrättningen, således kan byggandet av Jambors Tröskel inte anses strida gentemot gällande förrättning. En omprövning av aktuell förrättning behövs därför inte enligt sökandes mening.

I angiven förrättning anges inga höjder på vilken Råbelövssjön ska ligga på, utan det som är reglerat är höjden i utloppet och kanalen. Bottenhöjden och hur väl underhållet utloppet är bestämmer höjden i sjön. Då utloppet idag är fördjupat på grund av felaktigt underhåll ligger sjöytan betydligt lägre än vad den ska göra enligt gällande förrättning.

Jambors tröskel kommer att bromsa utflödet ur Råbelövssjön vid flöden under MQ, 0,6 m³/s för att säkerställa att ett minimiutflöde sker i Råbelövskanalen under hela bevattningsperioden. Bromsning av utflödet, magasinering av vatten, kommer dock aldrig göra att sjöytan kommer stiga över den nivå som den skulle varit om botten på kanalen haft den höjd som är angivet i förrättningen. Således kan inte deltagarna i förrättningsföretagen lida någon skada på grund av höga vattennivåer i Råbelövssjön.

DOMSKÄL

Mark- och miljödomstolen har haft en gemensam huvudförhandling och syn i mål nr M 2266 – M 2279-16 och har denna dag meddelat domar i samtliga mål. Sökandena har vid huvudförhandlingen fränfallit yrkandet om prövotid.

Efter huvudförhandlingen har sökandena inkommit med avtal mellan kommunen och sökandena om tillåtlighet för anläggande av Jambors tröskel på fastighet R. Enligt Råbelöfs Fideikommiss AB har sökandena i målet inte den vattenrättsliga rådighet som krävs för att få anlägga en Jambors tröskel eftersom man end-ast har ett ettårigt arrendavtal med kommunen, vilket inte kan anses uppfylla kravet på rådighet i 2 kap lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverk-samhet. Uppförandet av en vattenanläggning i form av en Jambors tröskel kan inte

omfattas av undantaget i 2 kap 4 § p.2 lag (1998:812) med särskilda bestämmelser om vattenverksamhet gällande kravet på vattenrättslig rådighet.

Rådighet

Sökanden har servitut för pumpanläggning på fastigheten Ä. Sökanden har därför sådan rådighet som krävs för att mark- och miljödomstolen ska pröva ansökan.

Placeringen för Jambors tröskel ligger på fastighet R som ägs av Kristianstad kommun. Råbelöfs Fideikommiss AB har invänt mot avtalet och menar att domstolen inte kan ge tillstånd då avtalet endast löper på ett åt i taget. Emellertid konstaterar domstolen att avtalet är tillsvidare med en månads uppsägning. Mark- och miljödomstolen anser att tillstånd kan ges genom det ingivna avtalet, med den begränsningen att tillståndet gäller så länge det finns ett avtal. Sökandena har därmed rådighet på fastigheten R.

Miljökonsekvensbeskrivning

Råbelöfs Fideikommiss AB har haft invändningar mot miljökonsekvensbeskrivningen då man anser att sökandena inte kunnat visa konsekvenserna för dikningsföretaget av sökta åtgärder. Mark- och miljödomstolen bedömer att miljökonsekvensbeskrivningen (MKB), efter de kompletteringar som har gjorts, kan ligga till grund för bedömning av tillåtlighet och villkor. Då åtgärderna inte strider mot förrättningen för dikningsföretaget bedöms några negativa konsekvenser inte uppstå och miljökonsekvensbeskrivningen kan godkännas.

Tillåtlighet

Sökandena har gjort en gemensam MKB varför tillåtligheten ska bedömas utifrån det samlade uttaget av ytvatten, och tillåtligheten bedöms därför inte separat för det enskilda uttaget.

De anläggningarna för vattenuttag, som sökandena begär tillstånd till, finns redan på plats. Mark- och miljödomstolen anser vid en prövning av dessa anläggningar att

det inte föreligger något hinder mot att förklara anläggningarna godkända. De kan således behållas. Tillståndet innefattar även rätt till underhåll av anläggningarna.

Jambors tröskel

Råbelöfs Fideikommiss AB anser att den tänkta tröskeln är i strid med tidigare förrättning. Bolaget menar att syftet med förrättningen var att sänka av sjön och nu sökta anläggning innebär en höjning av sjön. Mark- och miljödomstolen delar inte bolagets uppfattning då åberopad förrättning har angett plushöjder och nu sökta verksamhet håller sig på de i förrättningen sökta höjderna. Någon omprövning av dikningsföretaget till följd av nu sökt anläggning är inte erforderlig. Bolaget har också ifrågasatt båtnaden för tröskeln och menar att sökandena inte visat att nyttan av åtgärden överstiger kostnaderna eftersom man inte räknat in negativa konsekvenser för dikningsföretaget. Domstolen anser att då anläggningen ligger inom ramen för befintlig förrättning behöver några negativa konsekvenser för dikningsföretaget inte bedömas.

Sökandena har beräknat behovet av vatten för bevattning av brukningsenheternas marker för ett s.k. torrår. Med torrår avses enligt ansökan en situation då stort bevattningsbehov sammanfaller med låg vattenföring i Råbelövssjön. Redan i miljöbalkens inledande bestämmelse i 1 kap. 1 § anges bl.a. att miljöbalken ska tillämpas så att vatten används så att en från ekologisk och samhällsekonomisk synpunkt långsiktigt god hushållning tryggas. Vidare ska enligt 2 kap. 3 § MB alla som bedriver eller avser att bedriva en verksamhet iaktta de begränsningar och vidta de försiktighetsåtgärder som behövs för att förebygga, hindra eller motverka att verksamheten medför skada eller olägenhet för människors hälsa eller miljön. En vattenverksamhet ska dessutom enligt 11 kap. 7 § MB utföras så att den inte försvårar annan verksamhet som i framtiden kan antas beröra samma vattentillgång och som främjar allmänna och enskilda intressen av vikt.

Med utgångspunkt i de nämnda bestämmelserna anser mark- och miljödomstolen ur principiell synvinkel att det inte är rimligt att enskilda verksamhetsutövare kan göra anspråk på en naturresurs som vatten i sådan utsträckning att verksamhetsutövaren

får ett för all framtid gällande tillstånd som ger full täckning för ett idag uppskattat vattenbehov för bevattning av grödor.

Ska yrkad uttagsvolym begränsas?

Mark- och miljödomstolen behandlar först frågan om behovet av begränsning av de yrkade uttagsvolymerna med hänsyn till tillgången till vatten. Sökandena har tydligt redovisat sina vattenbehov utifrån en långsiktig grödoslagsfördelning. Sökandena har dessutom begärt att en bevattningssamfällighet ska bildas där deras totala uttag regleras efter andelstal. Detta ger sökandena större flexibilitet och större möjligheter att flytta runt olika grödor. Mark- och miljödomstolen finner att de yrkade uttagen är rimligt i förhållande till bevattningsarealen och vattentillgången. Förhållandena under ett s.k. torrår kan dock innebära problem med tillräckligt vattenflöde i Råbelövskanalen. Genom att villkora ett minimivattenflöde om 50 l/s i Råbelövskanalen säkerställs vattenflödet. Skäl att begränsa yrkade uttag föreligger endast om även vattennivån i sjön understiger kritisk nivå för att säkerställa att Natura 2000 inte påverkas. Begränsning av uttagen framgår av domslutet.

Ska tillståndet tidsbegränsas?

Havs- och vattenmyndigheten och länsstyrelsen har yrkat att uttagen ska tidsbegränsas till 25 år. Sökandena har motsatt sig yrkandena och menar att uttagens ringa omfattning gör att det saknas anledning till tidsbegränsning. Sökandena anger dock att om domstolen ändå anser att tillståndet ska tidsbegränsas bör tiden inte sättas under 30 år. Mark- och miljödomstolen anser att tilldelning av vatten för bevattning som huvudregel ska ske utifrån ett begränsat tidsperspektiv (jfr prop. 1997/98:45 del 2 s. 204). Vattenuttagen har visserligen pågått länge och någon negativ effekt har inte visats. Ändå finns i nu aktuellt fall flera platsspecifika faktorer som bör beaktas vid bedömningen av om skäl för tidsbegränsning föreligger så som att beräkningen av vattenbehovet är föga mer än en ögonblicksbild av det dagsaktuella behovet vid tiden för ansökans upprättande. Vilken relevans den utredningen kan ha för framtiden är svårt att bedöma, särskilt med beaktande av osäkra faktorer som klimatförändringar, befolkningsutveckling, utvecklingen inom jordbruksteknologi, växtförädling, genteknik m.m.

Det föreligger således en mängd variabler som starkt talar för en tidsbegränsning av det tillstånd som ges. Samtidigt har sökandena ett berättigat intresse av att erhålla tillstånd som är så omfattande i tiden att de dels kan motivera de många gånger tunga investeringar som bevattningsanläggningarnas anskaffande och utförande innebär, dels inte onödigtvis betungar verksamheten med alltför tätt återkommande tids- och kostnadskrävande utredningar och tillståndsprocesser. Å andra sidan är det viktigt att det i framtiden inte finns tillstånd som inte längre nyttjas och det är av stor vikt att ny översyn av eventuell påverkan genomlysas med regelbunden tidsintervall.

Sammanfattningsvis finner mark- och miljödomstolen att tillstånden ska tidsbegränsas. Då det inom området inte finns något som talar för risker ur miljösynpunkt anser domstolen att tillstånd för vattenuttag ska gälla för 25 år.

Övriga frågor med avseende på tillåtligheten

Genom de försiktighetsmått som sökandena åtagit sig och som meddelats som villkor för ett tillstånd anser mark- och miljödomstolen att hänsynsreglerna i 2 kap. MB är uppfyllda. Verksamheten möter inte heller hinder vid en prövning mot 3, 4 och 7 kap. samma balk. Sökandenas utredning ger dessutom vid handen att vattenverksamheterna inte försvårar annan framtida verksamhet, varken upp- eller nedströms i vattendraget (11 kap. 7 § MB).

Då sökandenas utredning om vilket ekonomiskt utfall som kan förväntas av bevattningen visar ett överskott och då det som redan konstaterats inte kan förväntas några skador eller olägenheter är också det s.k. båtnadskravet i 11 kap. 6 § MB uppfyllt. Verksamheterna är således tillåtliga och tillstånd ska därför lämnas till verksamheterna med de begränsningar och villkor som följer av denna dom.

Villkor

Enligt mark- och miljödomstolens bedömning bör villkor föreskrivas gällande säkerställande av miniminivå i Råbelövssjön och minimivattenföring i Råbellövskanalen. Sökanden har godtagit villkor för detta. Samtliga villkor framgår av domslutet.

Kontroll

Den närmare kontrollen av hur verksamheten bedrivs och villkoren efterlevs bör regleras inom ramen för ett kontrollprogram, som kan vara gemensamt för sökandena vid östra Råbelövssjön. Kontrollprogrammet ska redovisas till tillsynsmyndigheten två månader innan domen tas i anspråk och utgå från vad sökanden föreslagit i ansökan och utifrån vad som framkommit i inkomna yttranden. Bestämmelser om mätning och journalföring av uttagna vattenmängder och mätdata ska ingå i kontrollprogrammet om inte tillsynsmyndigheten bestämmer annat. Även mätning av vattenstånd i Råbelövssjön och i Råbelövskanalen vid järnvägsbron ska ingå i kontrollprogrammet.

Delegation

Tillsynsmyndigheten bör bemyndigas att utfärda de ytterligare villkor och kontrollbestämmelser som kan visa sig erforderliga.

Arbets tid

Mark- och miljödomstolen har inget att erinra mot den yrkade arbetstiden. Dock gäller tiden för installation av summerande vattenmätare i enlighet med villkor.

Oförutsedd skada

Sökandena har yrkat att den tid inom vilken anspråk i anledning av oförutsedd skada får framställas ska bestämmas till tio år. Mark- och miljödomstolen finner att tio år för oförutsedd skada ska gälla då eventuella negativa effekter av verksamheten borde märkas inom den tiden.

Omprövning av tillstånd

Enligt 22 kap. 25 § första stycket 13. MB ska domstolen i en tillståndsdom bestämma den förlust av vatten som tillståndshavaren enligt 31 kap. 22 och 23 §§ samma balk är skyldig att underkasta sig utan ersättning. Av 31 kap. 22 § andra stycket 3. följer, att det i fråga om vattenuttag ska förordnas att den del som inte ersätts ska bestämmas till högst en femtedel och lägst en tjugondel av värdet av den vattenmängd som omfattas av tillståndet. Med hänsyn till att tillståndet är villkorat till följd av minimiflöde i kanalen det skäligt att bestämma andelen att avstå utan ersättning till en tjugondel.

Prövningsavgift

Domstolen finner ingen anledning att ändra den avgift som i beslut den 26 juli 2016 fastställts för målets prövning.

Rättegångskostnad

Sökanden har medgivit att betala ersättning i enlighet med vad som framgår av domslutet.

HUR MAN ÖVERKLAGAR, se bilaga (DV425)

Överklagande senast den 26 maj 2017, med hänsyn till mellankommande helg.

Anders Enroth

Catharina Hederström

I domstolens avgörande har deltagit rådmannen Anders Enroth, ordförande, och tekniska rådet Catharina Hederström samt de särskilda ledamöterna Börje Andersson och StenInge Arnesson.

SVERIGES DOMSTOLAR

ANVISNING FÖR HUR MAN ÖVERKLAGAR - DOM I MÅL DÄR MARK- OCH MILJÖDOMSTOLEN ÄR FÖRSTA INSTANS

Den som vill överklaga mark- och miljödomstolens dom ska göra detta skriftligen. **Skrivelsen ska skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen.** Överklagandet prövas av Mark- och miljööverdomstolen vid Svea hovrätt.

Överklagandet ska ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom tre veckor** från domens datum. Sista dagen för överklagande finns angiven på sista sidan i domen.

Har ena parten överklagat domen i rätt tid, får också motparten överklaga domen (s.k. **anslutningsöverklagande**) även om den vanliga tiden för överklagande har gått ut. Överklagandet ska också i detta fall skickas eller lämnas till mark- och miljödomstolen och det måste ha kommit in till mark- och miljödomstolen **inom en vecka** från den i domen angivna sista dagen för överklagande. Om det första överklagandet återkallas eller förfaller kan inte heller anslutningsöverklagandet prövas.

För att ett överklagande ska kunna tas upp krävs att Mark- och miljööverdomstolen lämnar **prövningstillstånd**. Det görs om:

1. det finns anledning att betvivla riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
2. det inte utan att sådant tillstånd meddelas går att bedöma riktigheten av det slut som mark- och miljödomstolen har kommit till,
3. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av högre rätt, eller
4. det annars finns synnerliga skäl att pröva överklagandet.

Om prövningstillstånd inte meddelas står mark- och miljödomstolens avgörande fast. Det är därför viktigt att det klart och tydligt framgår av överklagandet till Mark- och miljööverdomstolen varför klaganden anser att prövningstillstånd bör meddelas.

Skrivelsen med överklagande ska innehålla uppgifter om:

1. den dom som överklagas med angivande av mark- och miljödomstolens namn samt datum för domen och målnummer,
2. den ändring av mark- och miljödomstolens dom som klaganden vill få till stånd,
3. grunderna (skälen) för överklagandet och i vilket avseende mark- och miljödomstolens domskäl enligt klagandens mening är oriktiga,
4. de omständigheter som åberopas till stöd för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
5. de bevis som åberopas och vad som ska styrkas med varje bevis.

Har en omständighet eller ett bevis som åberopas i Mark- och miljööverdomstolen inte lagts fram tidigare, ska klaganden förklara anledningen till omständigheten eller beviset inte åberopats i mark- och miljödomstolen. **Skriftliga bevis** som inte lagts fram tidigare ska ges in samtidigt med överklagandet. Vill klaganden att det ska hållas ett förnyat förhör eller en förnyad syn på stället, ska han eller hon ange det och skälen till detta. Klaganden ska också ange om han eller hon vill att motparten ska infinna sig personligen vid huvudförhandling i Mark- och miljööverdomstolen.

Skrivelsen ska vara undertecknad av klaganden eller hans/hennes ombud.

Om ni tidigare informerats om att **förenklad delgivning** kan komma att användas med er i målet/ärendet, kan sådant delgivningssätt också komma att användas med er i högre instanser om någon överklagar avgörandet dit.

Ytterligare upplysningar lämnas av mark- och miljödomstolen. Adress och telefonnummer finns på första sidan av domen.

Hur man överklagar Mark- och miljööverdomstolens avgörande

Den som vill överklaga Mark- och miljööverdomstolens avgörande ska göra det genom att skriva till Högsta domstolen. Överklagandet ska dock skickas eller lämnas till Mark- och miljööverdomstolen.

Senaste tid för att överklaga

Överklagandet ska ha kommit in till Mark- och miljööverdomstolen senast den dag som anges i slutet av Mark- och miljööverdomstolens avgörande.

Beslut om häktning, restriktioner enligt 24 kap. 5 a § rättegångsbalken eller reseförbud får överklagas utan tidsbegränsning.

Om överklagandet har kommit in i rätt tid, skickar Mark- och miljööverdomstolen överklagandet och alla handlingar i målet vidare till Högsta domstolen.

Prövningstillstånd i Högsta domstolen

Det krävs prövningstillstånd för att Högsta domstolen ska pröva ett överklagande. Högsta domstolen får meddela prövningsstillstånd endast om

1. det är av vikt för ledning av rättstillämpningen att överklagandet prövas av Högsta domstolen eller om
2. det finns synnerliga skäl till sådan prövning, så som att det finns grund för resning, att domvilla förekommit eller att målets utgång i Mark- och

miljööverdomstolen uppenbarligen beror på grovt förbiseende eller grovt misstag.

Överklagandets innehåll

Överklagandet ska innehålla uppgifter om

1. klagandens namn, adress och telefonnummer,
2. det avgörande som överklagas (domstolens namn och avdelning samt dag för avgörandet och målnummer),
3. den ändring i avgörandet som klaganden begär,
4. de skäl som klaganden vill ange för att avgörandet ska ändras,
5. de skäl som klaganden vill ange för att prövningstillstånd ska meddelas, samt
6. de bevis som klaganden åberopar och vad som ska bevisas med varje bevis.

Förenklad delgivning

Om målet överklagas kan Högsta domstolen använda förenklad delgivning vid utskick av handlingar i målet, under förutsättning att mottagaren där eller i någon tidigare instans har fått information om sådan delgivning.

Mer information

För information om rättegången i Högsta domstolen, se www.hogstodomstolen.se